

Тема 4:

Служба охорони праці на підприємстві (в організації)

Одним із заходів,

спрямованих на
гарантування безпеки праці
є
створення на підприємстві
служби охорони праці.

Відповідно до Закону України про ОП (ст.15)

власник або уповноважений ним
орган створює на підприємствах
(фірмах, установах незалежно від
форми власності та виду їх
діяльності)

СЛУЖБУ ОХОРОНИ ПРАЦІ

???

---

1. В яких випадках створюється така служба?
2. Які функції виконує?
3. Яка відповідальність настає за ігнорування вимог законодавства щодо її створення?

Служба охорони праці підприємства, організації

створюється для організації виконання правових, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних, соціально-економічних та лікувально-профілактичних заходів, спрямованих на запобігання нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві.

Діє така служба на підставі
Типового положення,
затвердженого

наказом

Держгірпромнаглядом від
15.11.2004 р. № 255

На основі Типового положення

з урахуванням специфіки виробництва, видів діяльності, кількості працівників, умов праці та інших факторів, роботодавець розробляє

Положення про службу охорони праці відповідного підприємства, яке затверджується наказом по підприємству.

Документ визначає структуру служби охорони праці, чисельність, завдання, функції та права її працівників відповідно до чинних нормативно-правових актів.

Служба ОП створюється на
підприємствах з кількістю
працюючих
50 і більше осіб.

На підприємствах

виробничій сфері — **до 50 осіб**

невиробничій сфері та навчальних закладах — **до 100 осіб**

функції служби охорони праці
можуть виконувати сторонні особи з
відповідною професійною підготовкою
за сумісництвом.

На підприємстві з кількістю працівників менше 50 осіб

створення
цілої служби не є обов'язковим і доцільним.

Її функції можуть виконувати за сумісництвом особи, які мають відповідну підготовку та освіту: фахівці або інженери з охорони праці.

На підприємствах (виробничих чи науково-виробничих)

- у виробничій сфері — від **51 до 500**
  - у невиробничій сфері — від **101 до 500**
- службу ОП представляє 1 спеціаліст з охорони праці з інженерно-технічною освітою та стажем роботи за профілем не менше 3 років.

На підприємствах, де виробляють сильнодіючі отруйні або вибухові речовини, таких спеціалістів має бути не менше 2.

При кількості працюючих більше **500 осіб** створюється самостійний структурний підрозділ служби з ОП.

В цьому випадку кількість працівників служби ОП розраховується за формулою

$$M = 2 + (P_{сер} * Kв) / \Phi$$

Де ***P_{сер}*** – середньоспискова чисельність працюючих
Kв – коефіцієнт, що враховує шкідливість та небезпечність виробництва і залежить від кількості працюючих зі шкідливими речовинами ***Pa*** та на роботах з підвищеною небезпекою ***Pв*** за формулою

$$Kв = 1 + (Pa + Pв) / P_{сер}$$

Φ – ефективний річний фонд робочого часу спеціаліста з ОП, 1820 годин на рік

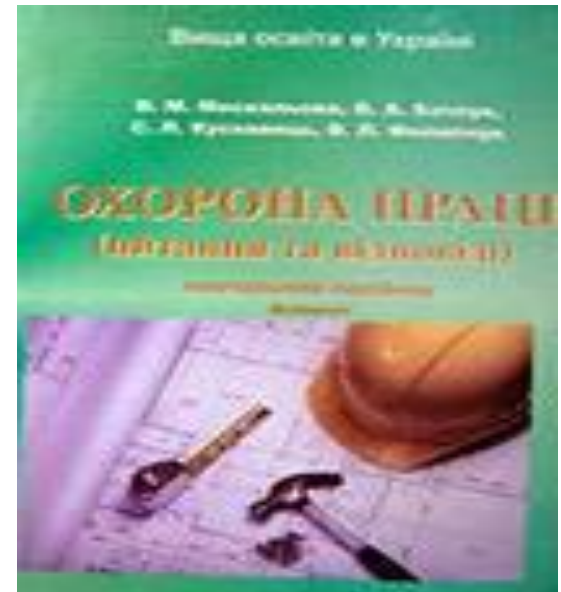

Перевірка знань працівників служби ОП

проводиться

- при прийомі на роботу
- періодично раз у 3 роки.

Ставлення власника (керівника) до створення служби охорони праці

віддзеркалює його ставлення до створення безпечних, здорових умов праці,
а власне — до збереження життя та здоров'я підпорядкованих працівників.

Берегите человека!

Служба ОП на підприємстві

повинна забезпечувати виконання вимог чинного законодавства України з питань ОП, а також забезпечити нормативно-правовими актами з охорони праці, що діють у межах підприємства, посібниками, навчальними матеріалами з цих питань; організовувати роботу кабінету з охорони праці, наради, семінари та інші заходи з цих питань.

Служба ОП підприємства вирішує завдання

щодо забезпечення:

фахової підтримки рішень роботодавця в галузі охорони праці

- безпеки виробничих процесів, устаткування, будівель, споруд
- працівників засобами індивідуального та колективного захисту
- професійної підготовки і підвищення кваліфікації працівників з питань ОП, пропаганда безпечних методів праці
- вибору оптимального режиму праці і відпочинку працівників
- інформування і надання пояснень керівникам і працівникам підприємства з питань охорони праці

Функції служби ОП :

1. опрацьовує систему управління охороною праці
2. проводить оперативно-методичне керівництво охороною праці на підприємстві
3. складає разом із підрозділами комплексні заходи з досягнення нормативів безпеки, гігієни праці, а також розділ «Охорона праці» у колективному договорі
4. проводить вступний інструктаж з працівниками при вступі на роботу
5. готує проекти розпоряджень і наказів з питань ОП, подає їх роботодавцю чи керівнику

Функції служби ОП :

6. забезпечує належне оформлення та збереження документації з ОП
7. організовує забезпечення працюючих з правилами, інструкціями, стандартами,
8. організовує паспортизацію робочих місць, облік, аналіз нещасних випадків, аварій та захворюваності, шкоди від цих подій, підготовку звітів, розробку планів роботи з ОП, допомогу комісії з питань ОП, підвищення кваліфікації та перевірку знань працівників з ОП
9. бере участь: в розслідуванні нещасних випадків і аварій, проведенні внутрішнього контролю і аудиту, роботі комісій з питань ОП, з питань прийняття виробництва і обладнання в експлуатацію, комісії з питань атестації робочих місць, розробці положень та інструкцій.

Функції служби ОП :

9. Контролює: дотримання законодавства з ОП, вимог нормативно-правових актів, приписів посадових осіб державного нагляду, виконання заходів відповідно до колективного договору, стан запобіжних, захисних пристроїв, вентсистем. Наглядає за своєчасним навчанням, інструктажем, перевіркою знань, атестацією працюючих, дотриманням правил безпеки при виконанні небезпечних робіт
10. Контролює забезпечення працюючих засобами захисту і спецодягом, лікувально-профілактичним харчуванням, мийними засобами, санітарно-побутовими умовами, проведення періодичних медоглядів, виконання розпоряджень з питань ОП.
11. Здійснює планування та контроль витрат коштів на охорону праці

ОСТОРОЖНО!
ЗЛАЯ
Охрана
труда

Відповідно до функції працівники служби ОП мають право:

Безперешкодного доступу в будь-який підрозділ, дільницю, робоче місце.

- Зупиняти роботу підрозділів, дільниць, виконання робіт в разі порушень, які загрожують життю чи здоров'ю працівника
- Одержувати від посадових осіб необхідну інформацію і документи з питань ОП
- Перевіряти стан безпеки, гігієни праці та виробничого середовища в підрозділах, видавати керівникам підрозділів приписи з усунення недоліків, обов'язкові для виконання
- Вимагати від посадових осіб відсторонення працівників, що не пройшли медогляду, навчання, інструктажу, перевірки знань з питань охорони праці, не мають допуску до виду робіт, не виконують нормативних актів з охорони праці
- Надсилати роботодавцю подання на притягнення до відповідальності працівників, що порушують вимоги охорони праці
- Порушувати клопотання про матеріальне заохочення працівників, що беруть активну участь у покращення безпеки та умов праці.

Комісія з питань охорони праці на підприємстві

Комісія з питань ОП

є постійно діючим консультативним і дорадчим органом трудового колективу і роботодавця.

Комісія створюється на підприємствах з кількістю працюючих 50 і більше осіб незалежно від форми власності.

До складу комісії з питань ОП включаються:

- спеціалісти з питань безпеки і гігієни праці
- представники виробничих служб підприємства
- представники юридичної служби
- представники трудового колективу – бажано від усіх професій, які є на підприємстві
- представники профспілки

Комісія з питань ОП

керується законодавством про працю, нормативно-правовими актами з ОП та положенням про комісію.

Основні завдання комісії:

захист законних прав та інтересів працівників у сфері охорони праці

- підготовка рекомендацій роботодавцю і працівникам щодо профілактики виробничого травматизму і профзахворювань, реалізації державної політики у сфері ОП
- узгодження шляхом консультацій позицій сторін у практичних питаннях ОП для забезпечення поєднання інтересів роботодавця, колективу і держави, кожного працівника
- вироблення позицій щодо включення в колективний договір окремих питань з охорони праці та використання коштів, призначених на заходи з ОП.

Комісія має право:

- звертатися до роботодавця, органу самоврядування трудового колективу, комітету профспілки з пропозиціями щодо врегулювання відносин у сфері охорони праці
- створювати робочі групи з числа членів комісії з залученням експертів і фахівців для вирішення питань з ОП
- одержувати інформацію від працівників, служб підприємства, комітету профспілки
- здійснювати контроль за дотриманням законодавства у сфері ОП
- вільного доступу на всі дільниці підприємства для обговорення питань у сфері ОП

Обов'язки роботодавця з організації ОП на підприємстві

відповідно до

статті 15 Закону України про охорону праці,

організація охорони праці на підприємстві покладається на власника.

Саме він повинен створити на кожному робочому місці умови праці відповідно до нормативно-правових актів і забезпечити виконання прав працівників у галузі охорони праці.

Власник повинен забезпечити функціонування системи управління охороною праці, а саме:

- створити відповідні служби, призначити конкретних осіб, що забезпечують вирішення питань охорони праці, затвердити посадові інструкції і контролювати їх виконання
- розробити за участю сторін колективного договору комплексні заходи з забезпечення рівня охорони праці
- забезпечити виконання необхідних профілактичних заходів
- забезпечити впровадження прогресивних технологій з застосуванням досягнень науки і техніки, автоматизації, вимог ергономіки та позитивних досягнень з охорони праці
- забезпечити утримання будівель, устаткування, обладнання у належному стані
- забезпечити усунення причин нещасних випадків та їх профілактику.

- організувати аудит охорони праці, дослідження умов праці, атестацію робочих місць, тощо
- організувати розробку положень, інструкцій та інших актів охорони праці, що діють у межах підприємства і відповідають НПАОП
- здійснювати контроль за додержанням інструкцій, правил, регламентів з використанням засобів індивідуального і колективного захисту, виконанням робіт відповідно до вимог охорони праці
- організувати пропаганду безпечних методів праці
- вживати термінові заходи з надання допомоги потерпілим, залучати необхідні формування для ліквідації аварій і т.п.

Роботодавець несе відповідальність за стан охорони праці на його підприємстві.

В зв'язку з цим КЗпП забороняє роботодавцю вимагати від працівника виконання роботи, не передбаченої трудовим договором чи роботи, протипоказаної за станом здоров'я.

Згідно з КЗпП при укладанні трудового договору роботодавець повинен проінформувати працівника під розписку про умови праці та наявність на робочому місці шкідливих та небезпечних факторів, можливі наслідки для здоров'я, права на пільги і компенсації за роботу в таких умовах.

Роботодавець повинен також:

- ознайомити працівника з правилами внутрішнього розпорядку
- визначити працівникові робоче місце і забезпечити його необхідними засобами
- проінструктувати працівника з питань охорони праці, виробничої санітарії, техніки безпеки
- створити умови для росту продуктивності праці при дотриманні норм охорони праці
- неухильно дотримуватись законодавства України про працю, і охорону праці

Важливе значення в
організації охорони праці має
атестація робочого місця за
умовами праці

Атестація робочого місця за умовами праці

— це комплексна оцінка всіх факторів виробничого середовища і трудового процесу, супутніх соціально-економічних факторів, які впливають на здоров'я і працездатність працівників у ході трудової діяльності.

Основна мета атестації

полягає в регулюванні відносин між власником або повноваженим органом і працюючим у сфері реалізації прав на здорові й безпечні умови праці, пільгове пенсійне забезпечення, пільги та компенсації за роботу у несприятливих умовах.

Рекомендації з проведення атестації робочих місць за умовами праці

розроблені відповідно до постанови Кабінету
Міністрів України від 1 серпня 1992 року
№442,

визначають організацію роботи з проведення
атестації робочих місць, оцінку умов праці та
реалізацію прав трудящих на пільги і
компенсацію залежно від шкідливих і
небезпечних виробничих факторів.

Атестація робочого місця передбачає:

- виявлення шкідливих та небезпечних факторів на робочому місці, їх причин
- дослідження санітарно-гігієнічних умов на робочому місці та напруженості трудового процесу
- комплексну оцінку факторів виробничого середовища, важкості і напруженості праці в порівнянні з нормативними вимогами
- обґрунтування віднесення робочого місця до відповідної категорії за шкідливістю
- підтвердження права працівника на пільгове пенсійне забезпечення, додаткову відпустку, пільгову надбавку до ЗП, скорочений робочий день
- перевірку правильності застосування списків виробництв, робіт, професій, що дають право на пільгове пенсійне забезпечення
- розробка комплексу заходів по покращенню умов праці

ЗНАКИ БЕЗПЕКИ ТА СИГНАЛЬНІ КОЛЬОРИ

Безпека виконуваних робіт суттєво залежить від дохідливості, швидкості та точності зорової інформації.

На цьому основане широке використання на підприємствах знаків безпеки та сигнальних кольорів, які відіграють роль закодованого носія відповідної інформації.

Сигнальні кольори та знаки безпеки регламентовані ГОСТ 12.4.026-76.

Відповідно до цього нормативного документу в Україні, як і в багатьох інших країнах, прийняті наступні основні **сигнальні кольори:**

червоний — „небезпека”,

жовтий — „увага”,

зелений — „безпека”,

синій — „інформація”.

Червоний колір призначений для позначення протипожежних засобів та абсолютної (невідкладної) зупинки.

Крім того, ним фарбують місце, обладнання та прилади, де може виникнути вогненебезпечна чи аварійна ситуація.

Жовтим кольором фарбують небезпечні зони устаткування, низько розташовані над проходами конструкції, виступи на підлогах, а також засоби внутрішньоцехового транспорту. Для більшої помітності застосовують чергування жовтих та чорних смуг.

Зелений та синій

Зелений свідчить про безпеку, зокрема про безпеку руху, а **синій** служить для інформації. **Білим** кольором позначають межі проїздів, проходів, місць складування.

ГОСТ 12.4.026-76 регламентує також відповідне пофарбування

інженерних конструкцій (трубопроводів та електрошин).

Знаки безпеки призначені для попередження працюючих про можливу небезпеку, про необхідність застосування відповідних засобів захисту, а також дозволяють чи забороняють певні дії працівників.

Встановлено знаки безпеки наступних груп:

заборонні, попереджувальні, приписувальні та вказівні.

Знаки безпеки праці поділяються на чотири групи:

(знаки безпеки праці кожної групи мають свою форму, розміри та колір)

- **заборонні**, які призначені для заборони працівникам певних дій у місці встановлення знака (заборона користуватись відкритим вогнем, курити, входити чи проходити, гасити водою, користуватись електронагрівальними приладами і т. ін.);
- **попереджувальні**, які призначені для попередження працівників про можливу небезпеку (електричний струм, легкозаймисту чи отруйну речовину, лазерне випромінювання, небезпеку вибуху тощо);
- **приписувальні**, які призначені для дозволу на виконання певних дій працюючих лише за умови виконання ними конкретних вимог (припису) безпеки праці (обов'язкове застосування засобів захисту, виконання заходів щодо забезпечення безпеки праці), вимог виробничої та пожежної безпеки;
- **вказівні**, які призначені для інформування про місце знаходження відповідних об'єктів та засобів (пункту медичної допомоги, пожежної охорони, питної води, вогнегасника, пожежного крану, пункту сповіщення про пожежу, місця для паління і т. ін.).

***Дякую за
увагу***